

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS EIKEV • MAAMAR 1

וַיֹּאכִילְךָ אֶת הַמָּן וְגו'

לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ וְגו'

“And He Fed You the Manna ...
in Order to Make You Know”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/eikev/1/

1 ויאכילך את המן וגוי למען הודיעך וגוי. הנה המן הוא בחי' טל כמ"ש ותעל שכבת הטל והוא טל שעתיד להחיות בו את המתים הוא בחי' רחמים רבים

"And He fed you the manna," etc., "in order to make you know," etc. Now, the manna is the level of dew, as it is written, "And the layer of dew went up"; and it is the dew with which the dead will be revived in time to come, which is the level of great mercy (rachamim rabbim),

כמאמר מחי' מתים ברחמים רבים ולהבין מהו בחי' רחמים רבים למעלה הנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה

as in the words, "who revives the dead with great mercy." And to understand what the level of great mercy is Above, note that it is written, "And I will sow the house of Israel [with] the seed of man and the seed of beast"

(בירמיה ס"י ל"א ועמ"ש מזה ע"פ ואלה המשפטים) פי' שיש שני מיני נשמות בחי' אדם ובחי' בהמה.

(in Jeremiah, chapter 31; and see what is written about this on the verse "And these are the laws"). That is, there are two kinds of souls: the level of "man" and the level of "beast."

ויוכן זה עם מ"ש פני אריה אל הימין כו' שהוא בחי' אהבה ובמ"א תכתיב אריה שאג מי לא יירא (בעמוס ס"ב כ') וגם ימים נוראים נקראים ע"ש אריה

This will be understood through what is written, "the face of a lion on the right," etc., which is the level of love; and elsewhere it is written, "A lion has roared; who will not fear?" (in Amos, chapter 2). And the Days of Awe, too, are called by the name "lion,"

כי אריה אותיות יראה והיינו שבחי' אהבה זו של בחי' אריה למעלה הוא מבחי' התגלות גדולתו של הקב"ה ולגדולתו אין חקר שאינו יכול להתלבש תוך עלמין

for aryeh (אריה, "lion") has the letters of yirah (יראה, "awe"). That is to say, this level of love, of the level of "lion" Above, comes from the level of the revelation of the greatness of the Holy One, blessed be He; and "His greatness is unsearchable," so that it cannot be clothed within the worlds.

ולכן תפול עליהם אימתה ופחד בהתגלות גדולה זו מצד המקבל שאינו יכול להתלבש בהם בחי' זו

And therefore "terror and dread fall upon them" at this great revelation, on account of the recipient, for this level cannot be clothed in them

כמו שהיא למעלה בבחי' אהבה [וע"ד המבואר במ"א המשל מחותם בולט נעשה על השעוה צורת

as it is Above, at the level of love. [And along the lines of the analogy explained elsewhere: from a raised seal there is made on the wax the form of

חותם שוקע כך מהתגלות גדולתו של הקב"ה נמשך למטה בעולמות בחינת יראה] וזהו ענין שירד על המזבח אש בצורת אריה דאכיל כל קרבנין כו'.

a sunken seal; so from the revelation of the greatness of the Holy One, blessed be He, the level of awe is drawn down below, into the worlds.] And this is the matter of the fire in the form of a lion that came down upon the altar, "which consumes all the offerings," etc.

דהיינו בחי' חלב ודם שנכלה ונשרף בהתגלות בחי' זו וע"ז נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא ששורף ומכלה כל האשים ובחי' אהבה מקבלים כל העולמות מבחי' פני שור שמהשמאל

That is, the level of the fat and the blood, which is consumed and burned up in the revelation of this level. And of this it is said, "For Havayah your G-d is a consuming fire," which burns up and consumes all the fires. And all the worlds receive the level of love from the level of "the face of an ox on the left,"

שהוא בחי' גבורה המעלים ומסתיר בחי' גדולה הנ"ל ואהבה שנמשך מבחי' זו נקרא בשם בהמה לשון נוקבא שמקבלת מפני שור הנ"ל ונק' אהבת עולם מפני שאהבה

which is the level of Gevurah (restraint), which conceals and hides the level of greatness mentioned above. And the love that is drawn from this level is called by the name "beast" (behemah), a term for Nukva (the feminine), which receives from "the face of an ox" mentioned above. And it is called ahavas olam ("the love [that comes from] the world"), because love

זו באה ע"י העלם והסתר חיות אלקות שבתוך העולמות והחיות הוא העול' למעלה בתשוקה נפלאה להתעלות ולהתכלל באחד שהוא מקור וחיי החיים בחי' סוכ"ע כמ"ש אל דמי לך כו'

of this kind comes about through the concealment and hiding of the G-dly life-force that is within the worlds; and it is the life-force that rises upward with a wondrous yearning, to ascend and be included in the One, who is the Source and the Life of all life, the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), as it is written, "Do not be silent," etc.:

קארי תדיר ולא שכיך כו' וכן האדם שמתבונן תמיד בעין שכלו העלם והסתר חיות אלקות שלכן נקרא עולם מלשון העלם והסתר מתעורר בתשוקה נפלאה שמשתוקק ונמשך

“it calls constantly and is not stilled,” etc. So too a person who constantly contemplates, with the eye of his intellect, the concealment and hiding of the G-dly life-force — which is why it is called olam (“world”), from the word helem, concealment and hiding — is aroused with a wondrous yearning, so that he longs and is drawn

בטבע למעלה לאור באור החיים ונק' אהבה זו בחי' בהמה רבה ואהבה זוטא שבתוך העולמות והנה בחי' אדם הוא כמ"ש ועל דמות כו' כמראה אדם כו'.

by nature upward, “to be illumined with the light of life.” And this love is called the level of the great beast (behemah rabbah) and the lesser love (ahavah zuta), which is within the worlds. Now, the level of “man” is as it is written, “And upon the likeness,” etc., “as the appearance of a man,” etc.

דהיינו מארי דאורייתא והוא עד"מ כמו האדם שיש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים. משא"כ אברי בהמה אין בהם מספר זה.

That is, the masters of Torah. And this is, by way of analogy, like a man, who has 248 limbs and 365 sinews; whereas the limbs of a beast do not have this number.

כך התורה היא רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ושס"ה מל"ת [מצות לא תעשה] שהיא בחי' גבוה מאהבה ויראה שאהבה ויראה הם רק גדפין לבד לפרחא לעילא במקום התורה:

So too the Torah is 248 positive commandments and 365 prohibitive commandments, and it is a level higher than love and awe; for love and awe are nothing but “wings” (gadpin) “to fly upward,” to the place of the Torah.

2 ב והנה כתיב ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך בהמות לשון רבים שיש עוד בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם והיא הנק' בשם בהמה רבה

2. Now, it is written, “And I was brutish and did not know; I was [like] beasts with You.” Behemos (“beasts”) is in the plural, for there is another level of “beast” that is above the level of “man,” and it is the one called by the name “the great beast” (behemah rabbah),

שהיא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת המושג ומלובש תוך העולמות שהוא מבחי' סוכ"ע דכולא קמיה כלא חשיב ממש [והיינו ענין מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער (א"א פ"ד)

which is the level of great love (ahavah rabbah) that is above the knowledge that is grasped and clothed within the worlds; for it is from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), before which all is considered as actually nothing. [And this is the matter of what is written in Etz Chaim, Sha'ar (Arich Anpin, chapter 4),

שכל הפרצופים העליונים של א"א וא"א [ואבא ואימא] זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] יינקו תחלה מבי' בחי' דדי בהמה ע"ש] ומשם נמשך בחי' רחמים רבים.

that all the supernal partzufim (configurations), of Arich Anpin, Abba and Imma (Chochmah and Binah), Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine), first nursed from two levels of "the breasts of the beast"; see there.] And from there the level of great mercy is drawn down.

דהיינו כמו למשל מלך בשר ודם שמפני גבהותו והתנשאותו על כל השרים והעמים יש בו מדת רחמנות יותר שמרחם על כולם מפני שכולם הם שפלים וגרועים ממנו

That is, it is like, for example, a king of flesh and blood: because of his loftiness and his exaltation over all the ministers and the peoples, he has the attribute of compassion to a greater degree, having compassion on them all, because they are all lowly and inferior to him.

לכן הרחמנות גדולה מאד בעיניו על גודל ועוצם שפלותם וככה ממש כביכול באור א"ס ב"ה שהכל בטלים במציאות נגדו ית' וכולא ממש כלא חשיבא קמיה ואפ"י [ואפילו] עולמות עליונים

Therefore the compassion in his eyes is very great, over the magnitude and intensity of their lowliness. And exactly so, as it were, with the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He: all are nullified in existence before Him, may He be blessed, and all is considered actually as nothing before Him, even the upper worlds,

כדכתיב הן שמים לא זכו בעיניו ולכן הרחמנות גדולה מאד עליהם איך שהם שפלים וגרועים בתכלית השפלות נגדו ית' שאפ"י [שאפילו] על בחי' ג"ע [גן עדן] העליון ותחתון נופל בו רחמנות הנ"ל [כמ"ש מזה ע"פ

as it is written, "Behold, the heavens are not pure in His eyes." Therefore the compassion over them is very great: how they are lowly and inferior, in utter lowliness, relative to Him, may He be blessed; so much so that even upon the level of the upper and lower Gan Eden the compassion mentioned above falls [as is written about this on the verse

כי ההרים ימושו כו' [שענין ג"ע [גן עדן] הוא שצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה כו' ואין זה אלא זיו והארה המתפשטת ממנו ית'.

“For the mountains may depart,” etc.]. For what Gan Eden is, is that “the righteous sit and delight in the radiance of the Shechinah (Divine Presence),” etc.; and this is nothing but a radiance and illumination that spreads forth from Him, may He be blessed.

אבל בו בעצמו ובכבודו לא שיחך זה כלל כי הכל בטלים במציאות נגדו ית' ונכללים ביחודו ואחדותו ואין שם דבר בפ"ע [בפני עצמו] שיפול עליו שם דבר ומהות בפ"ע [בפני עצמו]

But in Him, in His very self and His glory, this does not apply at all; for all are nullified in existence before Him, may He be blessed, and are included in His unity and oneness, and there is nothing there by itself to which the name of a thing and an entity by itself could apply,

כמו ג"ע [גן עדן] כו' [ועמ"ש בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בפ' בשלח בענין עלמא דאתכסיא] ואפילו בחי' עדן שלמעלה מבחי' גן

such as Gan Eden, etc. [And see what is written in the discourse beginning “I will sing to Havayah, for He is highly exalted,” in Parshas Beshalach, on the matter of the hidden world (alma de'iskasya).] And even the level of Eden, which is above the level of Gan (“garden”),

שהיא בחי' חכמה נאמר עליה כולם בחכמה עשית שנחשב בחי' עשי' [עשיה] גשמיות לגבי הקב"ה והרחמנות ע"ז גדולה מאד איך שירדו כ"כ [כל כך] בבחי' מטה להיות נחשב כלא ממש קמיה כנ"ל.

which is the level of Chochmah (wisdom): of it is said, “You have made them all with wisdom,” for it is considered the level of physical making (asiyah) relative to the Holy One, blessed be He. And the compassion over this is very great: how they have descended so far, to the level of “below,” as to be considered as actually nothing before Him, as mentioned above.

3 ומזה יתבונן המשכיל לעורר חרמים רבים על נפשו דהיינו על ניצוץ אלקות שבו שהוא חלק אלוה ממעל ממש מבחי' אלקות ואני ה' לא שניתי היה הוה ויהיה ואתה הוא קודם שנברא העולם כו'

From this the thoughtful person will reflect, so as to arouse great mercy upon his soul, that is, upon the spark of G-dliness within him, which is actually “a part of G-d above,” from the level of G-dliness: “And I, Havayah, have not changed”; “was, is, and will be”; and “You are He before the world was created,” etc.

והוא אסור וקשור בהבלי עולם המעלים ומסתיר אור האמת ועוסק בהבלי עולם שהם כלא ממש ואפילו עוסק בדברי תורה אי עבד בגין יקריי [יקריה] כו'

And it is imprisoned and bound in the vanities of the world, which conceal and hide the light of truth; and he is occupied with the vanities of the world, which are as actually nothing. And even when he is occupied with words of Torah, "if he does it for the sake of his own honor," etc.,

דהיינו שרוצה להשיג איזה דבר להיות נחשב ליש ודבר הרי לימוד זה מתחת השמש שהכל הבל ורעות רוח וכשיעמיק בענין זה בהתבוננות כאו"א [כל אחד ואחד] לפי מה שהוא יודע ומכיר א"ע [את עצמו]

that is, he wants to attain something, to be considered a "something" (yesh) and an entity, then this study is from "under the sun," where "all is vanity and a striving after wind." And when he goes deeply into this matter in contemplation, each person according to what he knows and recognizes of himself,

כי ידע אינש בנפשיה יעורר רחמים רבים וחמלה יתירה איך שהוא בתכלית השפלות ורחוק מה' בתכלית

for "a person knows his own soul," he will arouse great mercy and abundant pity: how he is in utter lowliness and utterly far from G-d.

ובזה תחי' נפשו כתח"מ [כתחיית המתים] ממש שענין תחיית המתים יהיה ע"י טל כמ"ש כי טל אורות טליך והוא טלא דנטיף מפומא דעתיקא כו'

And through this his soul will live, actually like the Resurrection of the Dead. For the Resurrection of the Dead will come about through dew, as it is written, "For Your dew is a dew of lights"; and it is "the dew that drips from the mouth of Atika (the Ancient One)," etc.

פ"י שיהיה התגלות אלקות בבחי' גילוי רב ועצום ממקור וחיי החיים א"ס ב"ה ונגלה כבוד ה' כ"כ [כל כך] עד שאפילו במקום שהיה מעט מזער חיות וקיום

That is, there will be a revelation of G-dliness, at the level of an abundant and mighty revelation, from the Source and Life of all life, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He; and "the glory of Havayah will be revealed" so greatly that even in a place where there was a tiny bit of life-force and existence,

יעוררו ויעלו למעלה להכלל באחד ולהבטל כביטול נר בפני אבוקה ויתקבצו מכל המקומות המודחים שם ועי"ז יוכלו לקבל חיות רב להחיות מתים מפני שנשאר בהם קסטא דחיותא

they will be aroused and rise upward, to be included in the One and nullified like the nullification of a candle before a torch; and they will be gathered from all the places where they were banished. And through this they will be able to receive abundant life-force, to revive the dead, because there remained in them a “measure of life” (kista dechayusa).

וככה ממש יחיה איש את נפשו האסורה וקשורה בהבלי עולם ונחשבת כמת כמ"ש ויתן את רשעים קברו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] רשעים בחייהם קרויים מתים שאפילו החיות שבהם כמת

And exactly so a person will revive his soul, which is imprisoned and bound in the vanities of the world and is considered as dead, as it is written, “And he made his grave with the wicked,” and as our Sages, of blessed memory, said, “The wicked in their lifetime are called dead”; for even the life-force within them is reckoned as dead.

נחשב ועי" התעוררות בחי' רחמים רבים מלמעלה עי"ז מתעורר ומתקבץ החיות מכל מקום שיש בו מעט מזער קסטא דחיותא למקורו ושרשו ויקבל חיות רב להחיות נפשו:

And through the arousal of the level of great mercy from Above, through this the life-force is aroused and gathered from every place in which there is a tiny bit of a “measure of life” (kista dechayusa), to its source and root; and he will receive abundant life-force to revive his soul.

4 ג והנה המשכות בחי' רחמים רבים הנ"ל הוא עי"י י"ג מדות והיינו שלפי שהם רחמים רבים בלי גבול

3. Now, the drawing down of the level of great mercy mentioned above is through the Thirteen Attributes [of Mercy]. That is, since it is great mercy without limit,

א"א להתלבש תוך העולמות אם לא עי"י צמצומים דרך י"ג מדות שנותנים מדה ושיעור שיוכלו העולמות לקבלו [וזהו ענין כשמן הטוב כו']

it is impossible for it to be clothed within the worlds except through contractions (tzimtzumim), by way of the Thirteen Attributes, which give a measure and proportion so that the worlds can receive it. [And this is the matter of “Like the good oil,” etc.,

יורד על הזקן כוי וכמ"ש בזהר ח"א [חלק א'] (דפ"ח א') איהו שמן ואיהו טל ויורד על הזקן שנמשך ומתלבש ב"ג מדות שהם בחי' י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא]

“running down upon the beard,” etc.; and as is written in the Zohar, Part I (page 88a), “It is oil and it is dew,” and it “runs down upon the beard”: it is drawn down and clothed in the Thirteen Attributes, which are the level of the thirteen tikkunim of the beard (tikkunei dikna).

והיינו מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ"י ויקרא (בדף ט"ו ע"ב) ובפ' אמרו (בדף צ"ד ע"א) בשם הלק"ת [הלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' תולדות שיש בדיקנא ב' בחינות שערות והפנימית כוי

And this is what the Ramaz wrote in his commentary on Vayikra (on page 15b) and in Parshas Emor (on page 94a), in the name of the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Toldos: that in the beard there are two levels, the hairs and the inner [level], etc.;

ע"ש] והיינו כנגד י"ב שבטים ושבת לוי הכולל כולם ולכן אומרים סליחות וי"ג מדות מר"ח [מראש חודש] אלול ואילך שאז הוא זמן התעוררות בחי' הנ"ל.

see there.] And this corresponds to the twelve tribes and the tribe of Levi, which includes them all. And therefore we say Selichos and the Thirteen Attributes from Rosh Chodesh Elul onward, for that is the time of the arousal of the level mentioned above.

5 וזהו שכתוב רחמ"ק רבים ה' כמשפטיך חייני שע"י בחינת רחמים רבים נמשך חיות כ"כ [כל כך] עד שאפילו במקום משפטיך חיינו וכמאמרנו כתבנו לחיים טובים וזהו שכתוב

And this is what is written: “Great are Your mercies, Havayah; according to Your judgments, grant me life.” For through the level of great mercy, life-force is drawn down to such an extent that even in the place of “Your judgments,” grant us life; and as we say, “Inscribe us for a good life.” And this is what is written:

כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה הוי' אבינו פי' כי הוי' אבינו הוא בחי' רחמים רבים הנ"ל [יש לומר] ע"ד מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' אמור שם שמציאות אבא מושפע מבחי' הפנימית דדיקנא כוי

“For Avraham does not know us, and Israel does not recognize us; You, Havayah, are our Father.” That is, “Havayah our Father” is the level of great mercy mentioned above. [It can be explained along the lines of what the Ramaz wrote in Parshas Emor, there: that the existence of Abba receives its flow from the inner level of the beard, etc.;

ועמ"ש על פסוק זה כי אברהם כוי גבי מגלת אסתר] ולכן אומרים בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה] אבינו מלכנו

and see what is written on this verse, "For Avraham," etc., in connection with Megillas Esther.] And therefore during the Ten Days of Teshuvah we say, "Our Father, our King."

והוא למעלה ממדרגת האבות שהן הן המרכבה וכמ"ש ושמי הוי" לא נודעתי להם פי' שלא היה להם ידיעה והתחברות בשם הוי" אבינו שהוא בחי' רחמים רבים הנ"ל.

And this is above the rank of the Patriarchs, who are themselves the Chariot; and as it is written, "But by My Name Havayah I was not known to them": that is, they did not have knowledge of and connection with the Name of "Havayah our Father," which is the level of great mercy mentioned above.

וזהו שכתוב במן שהוא בחי' הטל בחי' רחמים רבים אשר לא ידעון אבותיך שלא היו לאבות ידיעה בו
And this is what is written of the manna, which is the level of the dew, the level of great mercy: "which your fathers did not know," for the Patriarchs had no knowledge of it

(ועיין מזה ברכות במדבר רפ"א ס"פ ראה פי' אחרי ס"פ כ"ב בקהלת רבה בפי' ברכות הטובה דצי"ג ע"ב).
למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה וגוי.

(and see on this in [Midrash] Rabbah, Bamidbar, at the beginning of section 1; at the end of Parshas Re'eh; Parshas Acharei, at the end of section 22; in Koheles Rabbah, in the section "When goods increase," page 93b). "In order to make you know that not by bread alone does [man] live," etc.

פי' ע"ד מה שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו כי לא בזה יחיה האדם.

The meaning is along the lines of what our Sages, of blessed memory, said: "Whoever says, 'I have nothing but Torah,' does not even have Torah." For it is not by this that man lives.

פִּי הָאָדָם עֵילָאָה שְׁעַל דְּמוֹת הַכִּסֵּא כּוֹי עִיד מֵאִמְרֵי"ל [מֵאִמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּהּ] יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִין לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים אֵלָא כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִּי הוּיִי וְגוֹי דְּהֵיִינוּ עִי תִּבְנוֹנוֹת שְׁמִשְׁכִּיל וּמִתְבּוֹנֵן שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מוֹצֵא פִּי הוּיִי וּדְבוּרוֹ שֶׁל מָקוֹם וְאוֹרִייתָא וְקוּבָ"ה [וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא] כּוֹלָא חֵד

That is, the supernal Man (adam ila'ah), who is "upon the likeness of the throne," etc., along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, "Israel sustain their Father in Heaven." "But by everything that comes forth from the mouth of Havayah," etc.: that is, through contemplation, as one reflects and contemplates that the Torah is "what comes forth from the mouth of Havayah" and the speech of the Omnipresent, and "the Torah and the Holy One, blessed be He, are all one."

וְהוּא עֲנִין טַל תּוֹרָה כְּמֵאִמְרֵי"ל [כְּמֵאִמְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּהּ] כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה טַל תּוֹרָה מַחֲיִיָּהּ שֶׁהוּא מִבְּחֵי סוּכִיעַ אֵלָא שְׁנִתְגַּשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹת גְּשֵׁמִיּוֹת עַל הַסֶּפֶר בְּדִיו [וְעַמִּישׁ מֵעֲנִין טַל תּוֹרָה בְּדִיָּה הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם כּוֹי תִּזְלֵ כֹּטֵל אִמְרֵי וּבְדִיָּה יַחֲיִינוּ מִיּוֹמִים]

And this is the matter of "the dew of Torah," as our Sages, of blessed memory, said: "Whoever occupies himself with Torah, the dew of Torah revives him"; which is from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), only that it became physical in physical letters, upon the scroll, in ink. [And see what is written on the matter of the dew of Torah in the discourse beginning "Give ear, O heavens," etc., "my speech shall distill as the dew," and in the discourse beginning "He will revive us after two days."]

וְזֶהוּ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ פִּי עַל יְדֵי הָמָן יוֹדֵעַ לָךְ זֶה שֶׁהוּא בְּחֵי טַל אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּן אֲבוֹתֶיךָ כְּנִ"ל וְאֵעֶפֶ"כ [וְאִף עַל פִּי כָן] וַיֵּאכִילְךָ שְׁנִתְגַּשֵּׁם עַד שְׁדָּכּוּ בְּמִדּוּכָהּ. וּמִזֶּה תִּבִּין עֲנִין הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מוֹצֵא פִּי הוּיִי כְּנִ"ל רַק שִׁירְדָּה וְנִתְלַבְּשָׁה כּוֹי.

And this is "in order to make you know": that is, through the manna this will be made known to you, that it is the level of dew, "which your fathers did not know," as mentioned above; and nevertheless "He fed you," for it became physical, to the point that they "pounded it in a mortar." And from this you will understand the matter of the Torah, which is "what comes forth from the mouth of Havayah," as mentioned above, only that it descended and was clothed, etc.

וְלָכֵן עַל יְדֵי זֶה יַחֲיָה הָאָדָם [וְעֵיין עוֹד בְּפִירוּשׁ כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִּי כּוֹי בִּזְהַר פִּיִּתְרוֹ דִּפִּי"א עִ"ב פְּקוּדֵי רַנִּי"ג אִי נִשָּׂא קִכָּ"ב בִּי קִכָּ"ג אִי וִיחִי דְרִי"ג עִ"א:]

And therefore it is through this that man lives. [And see further on the meaning of "For by everything that comes forth from the mouth," etc., in the Zohar, Parshas Yisro, page 81b; Pekudei, 253a; Naso, 122b and 123a; Vayechi, page 203a.]

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/eikev/1/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok